

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY MÔ ĐUN “THIẾT LẬP VÀ DUY TRÌ MÔI TRƯỜNG LÀM VIỆC AN NINH AN TOÀN” THEO HƯỚNG TIẾP CẬN NĂNG LỰC THỰC HIỆN

ThS. Trương Phước Tài
ThS. Nguyễn Thị Vinh Hương

1. Hiện nay, tiếp cận đào tạo theo năng lực là xu hướng phát triển và là phương pháp tiên tiến đang được áp dụng trong giáo dục nghề nghiệp các nước phát triển và nhiều nước trong khu vực ASEAN. Chuyển từ đánh giá kiến thức, kỹ năng sang đánh giá theo năng lực người học, chú trọng đến sản phẩm đầu ra, không chỉ là kiến thức, kỹ năng, thái độ mà còn là khả năng vận dụng, ứng dụng những kỹ năng, năng lực được học để đáp ứng yêu cầu, nhu cầu của xã hội và hoàn thành tốt công việc đảm nhiệm. Việc đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tiếp cận năng lực người học, lấy người học làm trung tâm, làm chủ thể của hoạt động giảng dạy, học tập là một trong khâu then chốt, quyết định đến chất lượng giáo dục, đào tạo, chất lượng nguồn nhân lực của cơ sở đào tạo.

2. Năng lực thực hiện là khả năng thực hiện được các hoạt động (nhiệm vụ, công việc) trong nghề theo tiêu chuẩn đặt ra. Năng lực thực hiện được coi như là sự tích hợp của kiến thức, kỹ năng và thái độ làm thành khả năng thực hiện một công việc cụ thể và được thể hiện trong thực tiễn. Không chỉ là kỹ năng vận động hay là kỹ năng lao động tay chân, nhưng kỹ năng trí tuệ cũng là thành phần kỹ năng tạo nên năng lực thực hiện. Chẳng hạn kỹ năng nhận biết, kỹ năng phán đoán, kỹ năng xử lý và giải quyết vấn đề, kỹ năng ra quyết định.v.v. Tùy theo loại năng lực cần hình thành mà thành phần kỹ năng được nhận diện có thể khác nhau. Trong năng lực thực hiện, người ta cũng phân biệt bốn loại chủ yếu sau: Kỹ năng thực hiện công việc cụ thể, riêng biệt; Kỹ năng quản lý các công việc;

Kỹ năng quản lý các sự cố; Kỹ năng hoạt động trong môi trường làm việc.

Phương pháp giảng dạy theo hướng tiếp cận năng lực thực hiện nhằm mục tiêu phát triển năng lực người học. Bởi lẽ giáo dục định hướng năng lực nhằm đảm bảo chất lượng đầu ra của việc dạy học, thực hiện mục tiêu phát triển toàn diện các phẩm chất nhân cách, chú trọng năng lực vận dụng tri thức trong những tình huống thực tiễn, nhằm chuẩn bị cho con người năng lực giải quyết các tình huống của cuộc sống, nghề nghiệp và nhấn mạnh vai trò của người học với tư cách chủ thể của quá trình nhận thức.

Không giống với cách tiếp cận của chương trình định hướng nội dung, cách tiếp cận của chương trình dạy học định hướng phát triển năng lực tập trung vào việc mô tả chất lượng đầu ra. Với cách tư duy này thì chất lượng đầu ra được coi là “sản phẩm cuối cùng” của quá trình dạy học. Theo cách tiếp cận này, việc quản lý chất lượng dạy học chuyển từ việc điều khiển “đầu vào” sang điều khiển “đầu ra”, tức là kết quả học tập của người học.

Vì vậy, phương pháp giảng dạy tiếp cận năng lực thực hiện có những đặc điểm sau:

Mục tiêu: Kết quả học tập cần đạt được mô tả chi tiết và có thể quan sát, đánh giá được; thể hiện được mức độ tiến bộ của người học một cách liên tục.

Nội dung: Lựa chọn những nội dung nhằm đạt được kết quả đầu ra đã quy định, gắn với các tình huống thực tiễn. Chương trình chỉ quy định những nội dung chính, không quy định chi tiết.

Phương pháp: Giáo viên chủ yếu là người tổ chức, hỗ trợ người học tự lực và tích cực lĩnh hội tri thức. Tập trung phát triển khả năng giải quyết vấn đề, khả năng giao tiếp,...; Chú trọng sử dụng các quan điểm, phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực; các phương pháp dạy học thí nghiệm, thực hành.

Tổ chức hình thức học tập: đa dạng, chú ý các hoạt động xã hội, ngoại khóa, nghiên cứu khoa học, trải nghiệm sáng tạo; đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong dạy và học.

Đánh giá: Tiêu chí đánh giá dựa vào năng lực đầu ra, có tính đến sự tiến bộ trong quá trình học tập, chú trọng khả năng vận dụng trong các tình huống thực tiễn.

3. Ứng dụng phương pháp giảng dạy theo hướng tiếp cận năng lực thực hiện tại trường Cao đẳng Du lịch Huế.

Mô đun “Thiết lập và duy trì môi trường làm việc an ninh an toàn” trong khách sạn là một đơn vị năng lực cơ bản thuộc chương trình đào tạo các chuyên ngành Quản trị khách sạn, Quản trị chế biến món ăn, Quản trị lễ hành và Hướng dẫn du lịch tại Trường Cao đẳng Du lịch Huế. Đơn vị năng lực này liên quan đến các kỹ năng và kiến thức cần thiết để phát triển và quản lý các yêu cầu về sức khỏe, an toàn và an ninh tại nơi làm việc. Đơn vị năng lực cung cấp dịch vụ an ninh và an toàn có ba nội dung cơ bản là các vấn đề an ninh và an toàn, phòng cháy chữa cháy và sơ cấp cứu khi khách hàng hoặc nhân viên gặp tai nạn.

Để giảng dạy đơn vị năng lực này chúng tôi đã áp dụng nhiều phương pháp khác nhau

nhằm giúp sinh viên có thể đạt được kỹ năng tốt nhất.

Đối với kỹ năng phòng cháy chữa cháy giảng viên áp dụng phương pháp tiếp cận thực tế giải quyết tình huống dập tắt đám cháy theo từng cá nhân và theo nhóm; Giáo viên sẽ tạo hiện trường đám cháy thật và sinh viên thực hiện công tác dập lửa thực tế tại buổi học, các đám cháy được tạo bằng xăng, dầu hỏa và vải để tạo hiện tượng cháy thật giống thực tế. Các dụng cụ dập lửa như nước, chăn ướt, cát, vòi chữa cháy ... Mỗi sinh viên được yêu cầu chọn phương tiện dập lửa theo đúng với mỗi đám cháy và tiến hành công tác dập lửa. Đối với đám cháy xăng dầu thì sinh viên chọn cát để dập lửa hay chăn ướt trùm kín lên đám cháy. Đối với đám cháy được tạo ra từ vải thì sinh viên chọn nước để dập tắt đám cháy. Ngoài ra sinh viên được đi trải nghiệm thực tế tại khách sạn sao để quan sát hệ thống phòng cháy chữa cháy tại các khách sạn. Trước các buổi tham quan thực tế giảng viên sẽ ra các bài tập thảo luận nhóm để sinh viên tiến hành ghi chép, quan sát và trình bày bài tập sau mỗi buổi tham quan thực tế. Một số các bài tập nhóm thường được áp dụng như:

Hệ thống phòng cháy chữa cháy của khách sạn có những thiết bị nào?

Hệ thống báo cháy được bố trí như thế nào?

Hệ thống chữa cháy của khách sạn gồm những loại nào?

Đối với câu số 1 sinh viên được phát danh mục sau và cần liệt kê được các thiết bị và dụng cụ sau:

Stt	A. Các hệ thống thiết bị PCCC	Có	Không có
1	Hệ thống chữa cháy bếp		
2	Hệ thống chữa cháy khí		
3	Hệ thống chữa cháy bột		
4	Hệ thống chữa cháy nước		
5	Hệ thống chống sét		
6	Bình chữa cháy xách tay		
7	Hệ thống báo cháy		

8	Hệ thống dò khí gas		
9	Hệ thống giám sát công cộng		
10	Hệ thống báo khói, nhiệt		
11	Các thiết bị khác.....		
	B. Các thiết bị phục vụ PCCC	Có	Không có
1	Bình chữa cháy		
2	Vòi chữa cháy, van chữa cháy		
3	Tủ đựng bình chữa cháy, kệ đựng bình chữa cháy		
4	Tủ đựng thiết bị PCCC		
5	Trang phục, đồ bảo hộ		
6	Thiết bị thoát hiểm		
7	Thiết bị y tế		
8	Thiết bị báo cháy, đầu báo cháy		
9	Hạng tiếp nước, lăng phun chữa cháy		
10	Đèn exit		
11	Câu liêm, bồ cào, xẻng...		
12	Chăn chữa cháy		
13	Dụng cụ phá vỡ chuyên dụng		
14	Nội quy tiêu lệnh		

Sinh viên được yêu cầu trình bày bài tập của mình sau khi đi tham quan thực tế khách sạn và đưa ra nhận xét và đánh giá về hệ thống PCCC của khách sạn đó. Các nhóm khách đưa ra nhận xét và đánh giá về bài trình bày.

Đối với đơn vị năng lực An toàn và An ninh trong khách sạn, nội dung giảng dạy được lấy từ tài liệu của VTOS và tài liệu của ASEAN, đồng thời có thêm nội dung an ninh an toàn thường xảy ra tại địa phương như phòng chống bão lụt, sóng thần các nội dung này giúp cho người học tiếp cận được nội dung chung của các nước ASEAN đồng thời vẫn giải quyết được các vấn đề An toàn và an ninh đặc thù của địa phương. Đối với đơn vị năng lực An toàn và an ninh trong khách sạn sinh viên được yêu cầu giải quyết các tình huống thường gặp trong ngành kinh doanh lưu trú và lữ hành như nhận dạng và ứng phó các trường hợp khẩn cấp

Xử lý mất mát, hư hỏng, tội phạm

Xử lý các chất cần được kiểm soát

Xử lý khi có người chết trong khách sạn

Xử lý đe dọa đánh bom

Xử lý với người không có thẩm quyền

Xử lý hàng hóa khách bỏ quên

Xử lý khách bị ngộ độc thực phẩm tại khách sạn

Ứng phó với người say rượu

Ứng phó với các vấn đề thiên tai: Ứng phó với lũ lụt, động đất, sóng thần

Để giải quyết các tình huống này giảng viên thường áp dụng phương pháp dạy học tích cực theo nhóm. Đây là phương pháp được các chuyên gia giáo dục đánh giá cao. Với phương pháp này, học sinh sinh viên có thể phát huy được tính chủ động, sáng tạo, khả năng làm việc nhóm, phát triển năng lực cộng tác và năng lực giao tiếp.

Cách thực hiện:

Giảng viên sẽ giới thiệu về chủ đề cần thảo luận

Xác định mục tiêu, nhiệm vụ chung và tiến hành chia nhóm

Học sinh cùng thảo luận nhóm

Báo cáo cho giảng viên kết quả thảo luận

Giảng viên nhận xét, đánh giá về kết quả

Tài liệu tham khảo:

- [1]. Đỗ Mạnh Cường, Năng lực thực hiện và giảng dạy tích hợp trong đào tạo nghề, 2011
- [2]. Trần Đình Minh, Phương pháp giảng dạy theo hướng tiếp cận năng lực người học trong giáo dục nghề nghiệp, Trường Đại học Giáo dục, 2022
- [3]. Bộ tiêu chuẩn kỹ năng nghề Du lịch Việt Nam (VTOS)
- [4]. Bộ tiêu chuẩn kỹ năng nghề Du lịch ASEAN

Giảng viên yêu cầu nhóm học viên đóng vai để giải quyết tình huống được phân công đồng thời quay lại hoạt cảnh được phân công và trình chiếu lên trước lớp.

Việc đóng vai tình huống thực tế sẽ giúp sinh viên hình dung được các tình huống xảy ra trong khách sạn và giải quyết được các tình huống khẩn cấp mất an toàn và an ninh trong ngành kinh doanh khách sạn nhà hàng. (Clip sinh viên đóng vai giải quyết một trong số các tình huống an ninh an toàn trong khách sạn)

Như vậy với việc áp dụng nhiều phương pháp giảng dạy tích cực vào đơn vị năng lực An ninh và An toàn trong khách sạn sinh viên đã tiếp thu kiến thức và phát triển năng lực cá nhân một cách toàn diện, hiểu được nội dung của đơn vị năng lực và tham gia vào giải quyết được các tình huống An ninh và An toàn trong ngành kinh doanh dịch vụ khách sạn nhà hàng.

Trong xu thế đổi mới giáo dục nghề nghiệp, việc lựa chọn, sử dụng phương pháp giảng dạy theo hướng tiếp cận năng lực người học trong giáo dục nghề nghiệp là giải pháp được cho là tối ưu. Phương pháp giảng dạy theo hướng tiếp cận năng lực trong giáo dục nghề nghiệp được áp dụng triển khai sẽ mang lại hiệu quả cao hơn so với phương pháp giảng dạy truyền thống; thời lượng học lý thuyết ngắn hơn, giảng viên ít thuyết trình, diễn giảng, tập trung nhiều thời lượng thực hành, lôi cuốn người học vào những hoạt động đa dạng trong lớp học cũng ngoài lớp học; học sinh sinh viên có nhiều cơ hội tham gia, trải nghiệm, tự học, tự nghiên cứu, tự khám phá để lĩnh hội được những tri thức, hình thành tư duy đổi mới, sáng tạo, sự tự tin và ngày càng phát triển toàn diện nhân cách. Đây cũng chính là trong những mục tiêu cần đạt được để phát triển giáo dục nghề nghiệp, phát huy tối đa năng lực, phẩm chất của người học; thúc đẩy khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong giai đoạn mới.